

ALTIJD NUCHTER ZIJN¹**1** [Ant 37]

Abba Antonius heeft gezegd: ‘Ik ken monniken die na veel inspanningen gevallen en in verstandsverbijstering geraakt zijn, omdat ze hun hoop gesteld hadden op hun eigen werk, als zou dat God welgevallig zijn, en die zich niets hebben aangetrokken van het gebod van hem die gezegd heeft: “Vraag uw vader, dat hij het u meedele, uw oudsten, dat zij het u zeggen.”’²

2 [Ant 38/N370]

Verder heeft hij gezegd: ‘Zo mogelijk moet een monnik elke stap die hij zet of elke druppel die hij in zijn kluis drinkt, aan de oudvaders toevertrouwen om na te gaan of hij er geen misstappen in begaat.

Een broeder namelijk had een afgelegen en stille plaats in de woestijn gevonden en vroeg zijn vader: “Sta me toe op die plaats te gaan wonen en ik stel mijn hoop in God en uw gebeden dat ik me daar hard zal afbeulen.”

Maar de abba gaf hem geen toestemming.

“Ik weet heus wel dat jij je zult afbeulen,” zei hij, “maar zonder oudvader bij je, ga je vertrouwen in je eigen werk stellen, als zou het God behagen, en door er zo op te vertrouwen dat je in alles het werk van een monnik doet, verspeel je je inspanning en je verstand.”

3 [Ant 35]

Abba Antonius heeft gezegd: ‘Wie een stuk ijzer bewerkt, denkt er eerst over na wat hij gaat maken, een sikkkel, een zwaard of een bijl. Zo moeten ook wij overdenken op wat voor deugd we ons toeleggen om ons niet vruchteloos in te spannen.’³

4 [Ars 9]

Een broeder legde abba Arsenius een vraag voor om een woord van hem te horen.

‘Strijd met alle kracht die in je is,’ zei de oudvader, ‘om je innerlijk werk in overeenstemming met God te verrichten en de uitwendige hartstochten te overwinnen.’

5 [Ars 10]

Verder heeft hij gezegd: ‘Als we God zoeken, zal Hij ons verschijnen, en als we hem vasthouden, zal Hij bij ons blijven.’

6 [Ars 35]

Abba Daniël vertelde: ‘Op een dag riep abba Arsenius mij en zei: “Schenk uw vader de vertroosting, dan gaat hij heen naar de Heer en zal hij persoonlijk bij Hem voor u pleiten en zal het u goed gaan.”’

---

¹ Het Griekse *nèfein* betekent ‘nuchter zijn’, en *nèpsis* ‘nuchterheid’, zoals het ook in oudere bijbelvertalingen staat; de woorden behoren tot de vaste terminologie van ascetische teksten en worden soms ook onvertaald gelaten. De Nieuwe Bijbelvertaling van 2005 vertaalt ‘helder zijn’; hier hebben wij verder in de tekst van de spreuken gekozen voor ‘waakzaam zijn’ en ‘waakzaamheid’.

² Dt. 32,7.

³ Vgl. Fil. 2,16.

7 [An 2]

Abba Anoeb heeft gezegd: ‘Sinds de naam van de Heer over mij is aangeropen,⁴ is er geen leugen uit mijn mond gekomen.’

8 [Aga 2]

Abba Agathon heeft gezegd: ‘Een monnik moet voorkomen dat zijn geweten hem in welke zaak ook gaat aanklagen.’

9-10 [Aga 29b]

Dezelfde abba Agathon lag op zijn sterfbed drie dagen met de ogen open.

Op zeker ogenblik stootten de broeders hem aan en vroegen: ‘Abba Agathon, waar bent u?’

‘Ik sta voor Gods rechterstoel,’ zei hij.

‘En ú bent bang?’ vroegen ze.

‘Ik mag dan gedaan hebben wat ik kon om Gods geboden in acht te nemen, maar ik ben een mens. Hoe weet ik dus of mijn werk God welgevallig is geweest?’

‘Heeft u dan geen vertrouwen in dat uw werk volgens God is?’ zeiden de broeders.

‘Ik ben er niet gerust op zolang ik God niet heb ontmoet,’ zei de oudvader, ‘want Gods oordeel is iets heel anders dan dat van de mensen.’

Maar toen ze hem nog iets wilden vragen, zei hij: ‘Wees zo goed en spreek niet met mij, want ik ben bezig.’

En terstond stierf hij in vreugde, want ze zagen hem heengaan als iemand die zijn vrienden en dierbaren begroet.

Zo had hij immers vanouds in alles een grote waakzaamheid gehad en gezegd: ‘Zonder waakzaamheid maakt een mens in geen enkele deugd voortgang.’

11 [Amoës 1]

Men vertelde over abba Amoës dat hij, op weg naar de kerk, zijn leerling niet naast zich liet lopen, maar een eindje achter hem.

En wanneer deze dichterbij kwam om hem vragen over gedachten te stellen, stuurde hij hem bij zijn eerste woord al weg en zei: ‘Wanneer we over nuttige zaken spreken, wil ik niet dat er een heel ander gesprek tussen glipt, daarom wil ik je niet te lang bij me hebben.’

12 [Amoës 2]

Abba Amoës vroeg in het begin aan abba Aseos: ‘Hoe zie je mij op dit ogenblik?’

‘Als een engel, vader,’ zei hij.

‘En hoe zie je me nu dan?’ vroeg hij later nog een keer.

‘Als de satan,’ zei hij, ‘en al geef je me een woord mee, voor mij is dat als een zwaard.’⁵

13 [Alo 1]

Abba Alonas heeft gezegd: ‘Als iemand niet in zijn hart zegt: ik alleen en God zijn in de wereld, zal hij geen vertroosting kennen.’

14 [Alo 3]

Verder heeft hij gezegd: ‘Als een mens wil, bereikt hij voor de avond de goddelijke maat.’⁶

---

⁴ Vgl. Jac. 2,7.

⁵ Vgl. Hebr. 4,12.

⁶ Vgl. Ef. 4,13.